

УДК 658:830.322

Є. В. Мищук,

к. е. н., доцент кафедри обліку, аналізу, аудиту та адміністрування підприємств гірничо-металургійного комплексу, ДВНЗ "Криворізький національний університет"

Ю. Б. Кашубіна,

к. е. н., в. о. декана фінансово-кредитного факультету, ДВНЗ "Криворізький національний університет"

ДЕФІНІЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ "ІНВЕСТИЦІЙНА БЕЗПЕКА"

E. Mischuk,

cand. sci. (econ.), assistant professor of accounting, analysis, audit and administration of the mining and metallurgical complex, SHEE "National University of Krivoy Rog"

Yu. Kashubina,

cand. sci. (econ.), acting dean of the faculty of finance and credit SHEE "National University of Krivoy Rog"

DEFINITIONS ECONOMIC CATEGORY OF "INVESTMENT SECURITY"

Стаття присвячена дослідженню дефініції економічної категорії "інвестиційна безпека". Здійснено критичний огляд існуючих трактувань поняття "інвестиційна безпека держави". Виявлено існування двох підходів: визначення інвестиційної безпеки через рівень інвестицій або рівень інвестування економіки, який забезпечував би її розширене відтворення, раціональну реструктуризацію та технологічне переозброєння та визначення інвестиційної безпеки через спроможність забезпечення певного рівня інвестицій, здатність створити передумови активної інвестиційної діяльності, можливість нагромадження ресурсів чи капітальних вкладень. Запропоновано розуміти інвестиційну безпеку держави як стани захищеності безпосередньо країни, інвестора, суб'єктів господарювання та населення при яких нейтралізовано усі загрози. Проаналізовано також наявні дефініції економічної категорії "інвестиційна безпека підприємства". Виявлено, що окремі з них повторюють визначення інвестиційної безпеки держави, а інші можна об'єднати у такі групи: ті, що ототожнюють інвестиційну безпеку підприємства зі станом захищеності інвестицій; ті, в яких вона розглядається як стан ефективного використання ресурсів та/або процес забезпечення певного стану інвестиційної сфери; ті, в яких інвестиційна безпека підприємства трактується як міра узгодження його економічних інтересів з суб'єктами (впливом) зовнішнього середовища; а також ті, які ототожнюють її з безпекою інвестиційних проектів (інвестиційної діяльності). Запропоновано інвестиційну безпеку підприємства розглядати як стани захищеності підприємства — об'єкта інвестування, інвестора та їх стейкхолдерів, за яких нейтралізовано усі загрози.

The article investigates the definition of economic category of "investment security". Carried out a critical review of existing interpretations of the term "investment security of the state." The existence of two approaches: the definition of investment security through the level of investment or level of investment in the economy, which would provide its expanded reproduction, rational restructuring and technological modernization and the definition of investment security through the ability to provide a certain level of investment and the ability to create preconditions active investment activity, the possibility of accumulation of resources or capital investments. Proposed to realize the investment security of the state as a state of security of the country directly, investor, business entities and the public at which neutralize all threats. Also analyzed the existing definition of economic category of "investment security of the enterprise." Revealed that some of them repeat the definition of investment security of the state, and the rest can be divided into the following groups: those that identify investment enterprise security as protection of investments; those in which it is regarded as a state of effective use of resources and / or the process of securing a certain state investment sphere; those in which the investment enterprise is treated as a security measure harmonize its economic interests with the actors (impact) of the environment; as well as those who identify it with the security of investment projects (investment). Suggested investment security companies be considered as state security companies — the object of investment, the investor and their stakeholders under which neutralize all threats.

Ключові слова: безпека, інвестиції, інвестиційна безпека держави, інвестиційна безпека підприємства, інвестиційна безпека стейкхолдерів.

Key words: security, investment, investment security of the State, the investment enterprise security, investment security stakeholders.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасних політико-економічних умовах нашої країни питання забезпечення її інвестиційної безпеки має високий рівень пріоритетності, проте проблема інвес-

тиційної безпеки підприємства як базису її соціально-економічного розвитку має не менш важливе значення. Істотним недоліком, що перешкоджає аналізу інвестиційної безпеки на підприємстві є відсутність однознач-

ного тлумачення її змісту та сутності. В існуючих наукових працях розглядається інвестиційна складова економічної безпеки або економічна безпека інвестиційних проектів, що, на наш погляд, суттєво звужує окреслене поняття. Зазначене вказує на актуальність та своєчасність дослідження зі встановлення сутності інвестиційної безпеки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вивченню питання інвестиційної безпеки присвячено чимало літератури. Проте інвестиційна безпека на підприємстві досліджена недостатньо. Велику кількість наукових досліджень присвячено окремим питанням інвестиційної складової економічної безпеки підприємства. Зокрема, досить великий спектр питань економічної безпеки інвестиційних проектів та інвестиційної діяльності висвітлювалися в працях науковців О. Баранівського, Т. Затонацької, А. Ставицького, А. Макухи, Л. Руснак, О. Малютіна, Г. Данилюка, В. Кириленка, Я. М. Недашківський, К. Подгорної, С. Ткаленко та інших. Незважаючи на існування значної кількості напрацювань у теорії інвестицій та економічної безпеки, до цього часу спостерігається брак комплексних досліджень щодо безпосередньо інвестиційної безпеки на підприємстві. Адаже навіть у тих роботах, в яких використовується поняття "інвестиційна безпека підприємства", її визначення розкрито не повною мірою, а в окремих роботах взагалі відсутнє.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Аналіз літературних джерел показав, що дослідження в сфері інвестиційної безпеки мають місце, але їх не можна назвати системними та упорядкованими. Практично поза увагою науковців залишилися питання інвестиційної безпеки інвестора та інвестиційної безпеки стейкхолдерів підприємства — об'єкта інвестування і самого інвестора. Зважаючи на це, метою статті є дослідження та висвітлення сутності дефініції економічної категорії "інвестиційна безпека".

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Зупинимось спочатку на огляді існуючих визначень поняття "інвестиційна безпека держави". Так, у Законі України "Про основи національної безпеки України" інвестиційна безпека визначається як рівень національних та іноземних інвестицій, здатний забезпечити довгострокову позитивну економічну динаміку за належного рівня фінансування науково-технічної сфери, створення інноваційної інфраструктури та адекватних інноваційних механізмів [1]. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України в "Методиці розрахунку рівня економічної безпеки України" повторює вищенаведене визначення [2].

Подібного погляду щодо поєднання інвестиційної безпеки країни з рівнем інвестицій дотримуються й окремі науковці. Зокрема Барановський О.І. [3] під інвестиційною безпекою розуміє досягнення такого рівня інвестицій, що дозволяє оптимально задовольняти поточні інвестиційні потреби національної еко-

номіки за обсягом і структурою з урахуванням ефективного використання і повернення коштів, які інвестуються, оптимального співвідношення між розмірами внутрішніх і зовнішніх інвестицій, іноземних інвестицій у країну і вітчизняних за рубіж, підтримання позитивного національного платіжного балансу [3]. Така ж інтерпретація наведена у роботі [4], в якій інвестиційна безпека держави — це рівень співвідношення між величиною інвестицій країни за кордон і отриманими інвестиціями, що задовольняє потреби внутрішньої економіки і підтримує позитивний платіжний баланс держави. Практично тотожне визначення наведено автором праці [5], яким зазначається, що інвестиційна безпека держави дає змогу оптимально задовольняти поточні потреби економіки в капітальних вкладеннях за обсягом і структурою з урахуванням ефективного використання і повернення коштів, які інвестуються... [5, с.79]. Автором роботи [6] під інвестиційною безпекою країни запропоновано розуміти такий збалансований рівень (обсяг) власних та іноземних інвестицій, який стане основою для довгострокової позитивної динаміки економіки; зможе забезпечити достатній рівень фінансування науково-технічної бази; дозволить створити та розвивати інноваційні процеси та механізми. Єрмак О.О. робить висновок, що інвестиційна безпека — це одночасно і стан перебування економіки, і процес, який характеризує ефективність використання капіталовкладень [6]. Крупка М.І. інвестиційну безпеку країни вбачає у забезпеченні такого рівня інвестицій, які (за обсягом і структурою) відповідають поточним потребам економіки [7]. Автор праці [8] також дійшов висновку, що інвестиційна безпека країни передбачає такий стан організації інвестиційних процесів, за якого забезпечується оптимальне задоволення поточних потреб економіки в капітальних вкладеннях за обсягом і структурою з урахуванням ефективного використання та повернення коштів, які інвестуються, досягнення оптимального співвідношення між розмірами іноземних інвестицій у країну і вітчизняних за кордон, підтримання позитивного національного платіжного балансу. Як видно з вищенаведеного, науковці повторюються у визначенні інвестиційної безпеки держави через рівень інвестицій, доповнюючи його зміст окремими моментами, але у цілому не мають принципових відмінностей.

Національний інститут проблем міжнародної безпеки при Раді національної безпеки та оборони України під інвестиційною безпекою розуміє такий рівень інвестування економіки, який забезпечував би її розширене відтворення, реструктуризацію та технологічне переозброєння [9]. Подібне тлумачення наводить Кириленко В.І., який визначає інвестиційну безпеку як здатність підтримувати виробничі нагромадження та вкладення капіталу на рівні, що забезпечує необхідні темпи розширеного відтворення, реструктуризацію та технологічне переозброєння економіки [10, с. 56]. Крім того, науковець вказує на те, що інвестиційна безпека, з одного боку, характеризує досягнутий рівень використання інвестиційних ресурсів в економіці, а з іншого — визначає процес та напрями ефективного їх використання [10, с. 14].

Цей погляд підтримується і в роботі Данилюка Г.І. [11], де відмічається, що інвестиційна безпека держави забезпечується за умов дотримання граничної норми інвестування, яка дає можливість підтримувати виробничі нагромадження і капітальні вкладення на рівні, який гарантують необхідні темпи розширеного відтворення, реструктуризацію та технологічне переозброєння економіки; дає можливість поєднувати задоволення поточних потреб економіки в капітальних вкладеннях за обсягом і структурою з урахуванням ефективного використання й повернення коштів [11].

Сундук А. і Юрін Я. зазначають, що інвестиційна безпека визначається можливістю нагромадження ресурсів або капітальних вкладень [12, с. 24]. Автори праць [13, с. 29], а також [14—16] розглядають інвестиційну безпеку як процес забезпечення такого стану інвестиційної сфери, за якого економіка здатна зберегти й підтримувати достатній рівень інвестиційних ресурсів в умовах дії внутрішніх і зовнішніх загроз, що є необхідним для забезпечення стійкого розвитку й соціально-економічної стабільності країни, зростання конкурентоспроможності її економіки та добробуту населення. Дане трактування є зовсім іншим, ніж усі вищенаведені. На відміну від попередніх визначень, в яких інвестиційна безпека держави розглядалася з позиції досягнутого рівня інвестицій, у даному визначенні, вона розглядається як процес забезпечення певного рівня інвестиційних ресурсів задля створення передумов стабільності економіки країни та добробуту населення. З таким підходом погоджується автор [17, с. 275], який узагальнивши власні аналітичні дослідження, дійшов висновку, що інвестиційна безпека відображає здатність економіки залучати та найбільш ефективно розподіляти й використовувати фінансові ресурси, що формуються в процесі інвестування з метою забезпечення стабільного розвитку та за необхідності структурної перебудови економічної системи залежно від умов сучасності.

У роботі [18, с. 217—218] інвестиційна безпека держави визначається здатністю до інвестування економіки в достатньому обсязі для відтворення й оновлення основних фондів та продукції, можливості нівелювання ризиків в інвестиційній сфері держави. Мошенський С.З., розглядаючи інвестиційну складову економічної безпеки, визначає її як підсистему економічної безпеки, що створює передумови для найкращого використання соціально-економічних відносин у розвитку і науково-технічному відновленні продуктивних сил суспільства через активну інвестиційну діяльність [19].

Науковець Юркевич О.М. визначив інвестиційну безпеку як захищеність інтересів у сфері інвестування (зростання виробництва, підвищення його технічного та технологічного рівня, недопущення морального і фізичного зносу основних засобів), яка забезпечується створенням належних умов для формування інвестиційних ресурсів та їх ефективним використанням [20, с. 405]. Крім того, на основі проведеного ним аналізу теоретичних підходів до визначення категорії "інвестиційна безпека" зробив висновок про існування двох підходів [20]:

1) визначення інвестиційної безпеки через рівень інвестицій або рівень інвестування економіки, який забезпечував би її розширене відтворення, раціональну реструктуризацію та технологічне переозброєння [21, с. 14];

2) визначення інвестиційної безпеки через спроможність забезпечення певного рівня інвестицій, здатності створити передумови активної інвестиційної діяльності або можливість нагромадження ресурсів чи капітальних вкладень [12, с. 24].

З іншої сторони, необхідно відмітити роботу [23], в якій розглядається інвестиційна складова економічної безпеки держави, до показників оцінки якої включено індекс захищеності інтересів інвесторів та інші [23, с. 92—94]. Такий підхід варто перенести і на рівень підприємств, тобто інвестиційна безпека повинна розглядатися не тільки в контексті захищеності підприємства, а й, насамперед, його інвестора. У роботі [24, с. 36] головним пріоритетом для інвесторів визначено безпеку їхніх ресурсів, процес забезпечення інвестиційної безпеки неможливий без систематичного проведення оцінювання стану інвестиційної безпеки і інвесторами, й органами державної влади.

Таким чином, ми не погоджуємося з наведеними поглядами, оскільки вважаємо, що інвестиційна безпека держави не повинна обмежуватися ні рівнем інвестицій, ні спроможністю їх генерувати. На наш погляд, інвестиційну безпеку держави слід розглядати в контексті стану захищеності під час здійснення інвестування самої країни, інвестора, а також суб'єктів господарювання та населення цієї країни при якому нейтралізовано усі загрози.

Далі розглянемо існуючі погляди на поняття "інвестиційна безпека підприємства". Їх так само, як і погляди на інвестиційну безпеку держави, можна умовно поділити на окремі групи. До першої можна віднести роботи науковців, в яких інвестиційна безпека підприємства розглядається через рівень або захищеність інвестицій. Так, Єрмак О.О. [6] інвестиційну безпеку суб'єкта господарювання пов'язує з ефективністю інвестицій, пропонуючи її оцінювати за допомогою чистої приведеної вартості інвестицій, внутрішньої норми дохідності інвестицій або на основі інформації про грошові потоки (індекс дохідності, індекс прибутковості та період окупності інвестицій). Автор [25], проаналізувавши визначення поняття "інвестиційна безпека" показує, що більшість з них не відповідають узагальненому поняттю "безпека", під яким розуміється стан захищеності об'єкта від певних загроз. Тому ним пропонується під інвестиційною безпекою розуміти такий стан захищеності інвестицій від внутрішніх і зовнішніх загроз, який запобігає їх втратам та зменшенню реальних грошових потоків у обсягах і строках в умовах допустимого рівня ризикованості [25].

Ми не погоджуємося з таким підходом і вважаємо, що поняття "інвестиційна безпека" є більш глибоким, ніж "захищеність інвестицій". Наведений підхід не характеризує повною мірою усі економічні процеси, які відбуваються під час інвестування на підприємстві та з його контрагентами та впливають на зміну їх інвестиційної безпеки.

До другої групи віднесемо погляди на інвестиційну безпеку підприємства в контексті використання ресурсів. Зокрема, в роботі [26, с. 184] інвестиційна безпека підприємства — це стан ефективного використання його ресурсів та ринкових можливостей для запобігання погроз зовнішнього та внутрішнього середовища, які виникають у процесі інвестиційної діяльності підприємства, що сприяє його стійкому розвитку. Автором праці [27, с. 294] термін "інвестиційна безпека на мікрорівні" порівняно з попереднім доповнено і подано як процес забезпечення такого стану інвестиційної сфери, за якого економічна стратегія розвитку підприємства здатна зберігати і підтримувати достатній рівень інвестиційних ресурсів в умовах дії внутрішніх і зовнішніх загроз, що є необхідним для забезпечення стійкого розвитку та економічної стабільності, і як результат, зростання конкурентоспроможності національної економіки та добробуту населення. Це визначення дублює ті, що подані в працях [13—16], але замість "держави" те саме тлумачення застосовано для підприємства. З таким підходом ми також не погоджуємося, вважаючи, що інвестування є достатньо складним процесом, а інвестиційну безпеку підприємства не можна обмежувати рівнем ефективності використання ресурсів. Слід відмітити, що в науковій літературі вбачають відмінність також у тому, що інвестиційна безпека підприємства в одному випадку трактується як стан, а в іншому — як процес. Автор праці [28] поєднав обидва підходи відмітивши, що інвестиційна безпека — це і стан, і процес: з одного боку, вона характеризує досягнутий рівень використання інвестиційних ресурсів в економічній політиці суб'єкта господарювання, а з іншого — визначає процес та напрями ефективного їх використання.

Дійсно, використовуючи класичний погляд на безпеку як стан захищеності, вважаємо, що інвестиційну безпеку підприємству слід розглядати як стан захищеності, але не інвестицій чи інших ресурсів, а безпосередньо підприємства, інвестора, їх стейкхолдерів, а досягнення такого стану — це неперервний процес.

Правильно відмічено в праці [29, с. 77], що суть інвестиційної безпеки полягає в тому, що створюється єдиний механізм, який, з одного боку, постійно залучає гроші, а з іншого боку, забезпечує постійний відбір, підготовку і реалізацію нових інвестиційних проектів та забезпечує мінімізацію ризиків від їх реалізації. Однак не правильним, на наш погляд, є повне ототожнення інвестиційної безпеки з безпекою інвестиційних проектів. Прикладом такого підходу є робота [29], в якій зазначається, що в умовах, коли інвестиційна діяльність представлена одним інвестиційним проектом інвестиційна безпека проекту та інвестиційної діяльності збігаються; коли підприємство за одним напрямом бізнесу здійснює паралельно декілька проектів постає проблема визначення інтегрального рівня інвестиційної безпеки встановлення внеску кожного проекту в скарбницю інвестиційної безпеки.

Наступною класифікаційною ознакою підходів до трактування інвестиційної безпеки підприємства є узгодження або вирішення суперечностей. У роботах

[30, с. 188; 31—33] розглядається механізм реалізації інвестиційної безпеки, що гарантує єдність у системі економічних інтересів у інвестиційній сфері та вирішення суперечностей, що між ними виникають. У роботі [32, с. 29] механізм інвестиційної безпеки розглядається через інвестиційне забезпечення економічної безпеки і виступає комплексною діяльністю, що знаходить свій вираз у побудові системи взаємозв'язків і залежностей між динамікою інвестиційних процесів і станом безпеки будь-якої соціально-економічної системи. Автори робіт [27, с. 294; 42] під інвестиційною безпекою підприємства розуміють міру узгодження довгострокових економічних інтересів підприємства як суб'єкта інвестиційної діяльності з суб'єктами (впливом) зовнішнього середовища, за якої в умовах загроз підприємство в довгостроковому періоді не переходить у кризовий стан, який загрожує збитками великого масштабу, втратою конкурентоспроможності, порушенням нормального режиму господарської діяльності. Дане тлумачення інвестиційної безпеки підприємства, на нашу думку, лише частково розкриває її зміст. Поза увагою авторів залишилося те, що через можливість негативного впливу на інвестиційну безпеку та діяльність не тільки підприємства — об'єкта інвестування, але і інвестора та їх стейкхолдерів (суб'єктів зовнішнього середовища) інвестиційний проект може бути відхилений. До недоліків визначення також слід віднести використання тільки довгострокового періоду та неконкретного поняття "збитки великого масштабу", ураховуючи те, що інвестиції можуть бути і поточними, а недоотримання очікуваної суми відсотків (навіть не прибутку) у певних випадках може привести до катастрофічних наслідків. Окрім наведеного, автор [27] відмічає, що інвестиційна безпека підприємства — це економічна безпека в процесі здійснення інвестиційних проектів, а економічна безпека інвестиційного проекту — це міра узгодження економічних підприємства як суб'єкта інвестиційного проекту із суб'єктами зовнішнього середовища проекту, за якої в умовах загроз інвестиційний проект в довгостроковому періоді не переходить в кризовий стан, який загрожує збитками великого масштабу, втратою конкурентоспроможності підприємства, здійсненню виробничо-господарської діяльності в нормальному режимі [27, с. 294].

Варто погодитися з автором праці [35, с. 162—163] у частині того, що залучення додаткового капіталу у вигляді інвестиційних потоків є достатньо ризикованим процесом як для інвестора, так і для підприємства-реципієнта. Однак окрім них, ризики від інвестування несуть також і їх економічні контрагенти: постачальники, торговельні і збутові посередники, споживачі тощо. Ураховуючи те, що цілями інвестиційної політики на мікрорівні є максимізація прибутку підприємства — об'єкта інвестування; максимізація добробуту акціонерів; максимізація вартості акції; максимізація обсягів виробництва з урахуванням попиту; мінімізація витрат, пов'язаних зі здійсненням інвестиційного проекту і його успішним використанням; максимізація завершального стану інвестора; побудова політики і практичної діяльності так, щоб збільшувалося суспільне надбання [36] та інші, необ-

хідно визначати інвестиційну безпеку у розрізі підприємства — об'єкта інвестування, його акціонерів та інших стейкхолдерів, інвестора та його стейкхолдерів.

ВИСНОВКИ ТА ПОДАЛЬШІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Отже, в науковій літературі питання інвестиційної безпеки підприємства оформилося в самостійний напрям досліджень. Існують ряд підходів до трактування її змісту, проте найбільш доречним, на наш погляд, є розгляд інвестиційної безпеки як станів захищеності підприємства — об'єкта інвестування, інвестора та їх стейкхолдерів, за яких нейтралізовано усі загрози. Напрямок подальших досліджень полягає в аналізі комплексних загроз розрізі підприємства та його стейкхолдерів.

Література:

1. Про основи національної безпеки України Закон України від 19 червня 2003 року № 964 — IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР) — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=964-15>
2. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України: за станом на 10 серпня 2011 р. [Електронний ресурс] / Міністерство економіки України. — Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1022.4251.0>
3. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія. — К.: КНТЕУ, 2004. — 759 с.
4. Яковлева О. В. Інвестиційна складова економічної безпеки держави / О.В. Яковлева // Актуальні питання фінансової безпеки держави: Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Харків, 21 лютого 2014 року.
5. Москаль І.І. Ризики і загрози фінансовій безпеці держави в інвестиційній сфері / І. І. Москаль // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Економіка. — 2013. — Вип. 23. — С. 78—82.
6. Єрмак О.О. Сучасні методи дослідження інвестиційної безпеки держави / О.О. Єрмак // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. — 2012. — № 1. — С. 136—142.
7. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. — Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. — 608 с.
8. Губенко І.В. Монетарна обумовленість інвестиційної складової економічної безпеки національної економіки / І.В. Губенко // Економіка і регіон. — 2012. — № 5. — С. 75—80.
9. Власюк О.С. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку / О.С. Власюк; Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України. — К., 2008. — 48 с.
10. Кириленко В.І. Інвестиційна складова економічної безпеки: монографія / В.І. Кириленко. — К.: КНЕУ, 2005. — 232 с.
11. Данилюк Г.І. Інвестиційна складова економічної безпеки [Електронний ресурс] / Г.І. Данилюк. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/18_DSN_2011/Economics/4_88313.doc.htm
12. Сундук А. Банківське кредитування як чинник гарантування інвестиційної безпеки регіонів України / А. Сундук, Я. Юрін // Вісник Національного банку України. — 2004. — № 1. — С. 24—26.
13. Мещеряков А.А. Інвестиційна безпека держави / А.А. Мещеряков, Л.Ф. Новікова // Вісник Академії митної служби України. Сер.: Економіка. — 2013. — № 2. — С. 23—29.
14. Макух А. Інвестиційна безпека України в системі світової економічної безпеки [Електронний ресурс] / А. Макух, Л. Руснак. — Режим доступу: <http://intkonf.org/makuh-a-rusnak-l-investitsiy-na-bezpeka-ukrayini-v-sistemi-svitovoyi-ekonomichnoyi-bezpek/>
15. Висоцька І.Б. Проблеми та шляхи забезпечення інвестиційної безпеки держави / І.Б. Висоцька, Н.В. Моравецька // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна. — 2013. — Вип. 2. — С. 11—17.
16. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування: монографія / Л.С. Шевченко, О.А. Гриценко, С.М. Макуха та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л.С. Шевченка. — Х.: Право, 2009. — 312 с.
17. Недашківський М.М. Інвестиційна безпека України в сучасних умовах [Електронний ресурс] / М.М. Недашківський, К.Ю. Подгорна // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. — 2012. — № 1. — С. 274—280.
18. Остапчук Д.О. Синергетичний підхід до дослідження інвестиційної безпеки України / Д.О. Остапчук // Право і Безпека. — 2012. — № 5. — С. 217—222.
19. Мошенський С.З. Фондовий ринок та інституційне інвестування в Україні: вплив на інвестиційну безпеку держави: монографія / С.З. Мошенський. — Житомир: ЖДТУ, 2008. — 432 с.
20. Юркевич О.М. Оцінка рівня інвестиційної безпеки в Україні / О.М. Юркевич // Міжнародна економічна політика: наук. журнал / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана"; голов. ред. Д.Г. Лук'яненко. — 2012. — Спец. вип.: у 2 ч. — Ч. 2. — С. 402—407.
21. Міжнародна інвестиційна діяльність: підручник / Д.Г. Лук'яненко, Б.В. Губський, О.М. Мозговий та ін.; За ред. Д.Г. Лук'яненка. — К.: КНЕУ, 2003. — 387 с.
22. Макарова М.В. Оцінювання економічної безпеки інвестиційних проектів з інформатизації підприємства / М.В. Макарова, Т.М. Білоусько // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. — Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. — № 1 (37). — С. 160—168.
23. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: монографія / Т.Г. Васильців. — Львів: Арал, 2008. — 386 с.

24. Волос О.Р. Інвестиційна безпека України: загрози та напрями / О.Р. Волос // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна. — 2014. — Вип. 1. — С. 29—38.

25. Гордієнко В.П. Інвестиційна безпека як фактор розвитку інвестиційного потенціалу регіону [Текст] / В.П. Гордієнко // Інвестиції: практика та досвід. — 2012. — № 15. — С. 7—9.

26. Побережна Н.М. Інвестиційна складова економічної безпеки / Н.М. Побережна // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер.: Технічний прогрес та ефективність виробництва. — 2013. — № 67. (1040). — С. 179—185.

27. Анісімова О.М. Інвестиційна безпека підприємства в контексті економічної безпеки: сутність, зміст, оцінка і система управління / О.М. Анісімова, О.С. Картечева // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. — 2012. — Випуск 1. — Том 2. — С. 293—297.

28. Караєва Н.В. Теоретико-методологічні основи дослідження інвестиційної безпеки в системі антикризового управління [Електронний ресурс] / Н.В. Караєва, А.О. Межевич. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2009_1/Karaveva_109.htm

29. Лаговська О.А. Сутність інвестиційної безпеки підприємства та її місце у системі економічної безпеки / О.А. Лаговська, Г.В. Берляк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер.: Економічні науки. — 2013. — № 4. — С. 74—81.

30. Юр'єва І.А. Механізм інвестиційного забезпечення економічної безпеки підприємства / І.А. Юр'єва // Вісник НТУ "ХПІ". Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. — Х.: НТУ "ХПІ". — 2013. — № 67 (1040) — С. 186—189.

31. Дацій Н.В. Механізм реалізації інвестиційної безпеки як системи взаємодії з іншими явищами та процесами / Н. В. Дацій // Інвестиції: практика та досвід. — 2010. — № 10. — С. 3—5.

32. Інвестування української економіки: монографія / За ред. А.І. Сухорукова. — К.: Національний інститут проблем міжнародної безпеки, 2005. — 440 с.

33. Сухоруков А.І. Проблеми інноваційної безпеки України / А.І. Сухоруков // Стратегічна панорама. — 2002. — № 2. — С. 75—81.

34. Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності в умовах глобальної фінансової кризи: [монографія] / [О.А. Кириченко, М.П. Денисенко, В.С. Сідак, та ін.]; заг. ред. Кириченко О.А. — К.: ІМБ Університету "КРОК", 2010. — 412 с.

35. Непочатенко В.О. Ринкова вартість бізнесу, як фактор забезпечення інвестиційної безпеки підприємств харчової промисловості / В.О. Непочатенко // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. — 2014. — Вип. 84. — С. 162—172.

36. Висоцька І.Б. Проблеми та шляхи забезпечення інвестиційної безпеки держави / І.Б. Висоцька,

Н.В. Моравецька // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна. — 2013. — Вип. 2. — С. 11—17.

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "About the fundamentals of national security of Ukraine", available at: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=964-15>(Accessed 19 June 2003).

2. The Ministry of economy of Ukraine (2011), "The method of calculating the level of economic security of Ukraine", available at: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1022.4251.0> (Accessed 10 August 2011).

3. Baranovskiy, O.I. (2004), "Finansova bezpeka v Ukraini" (metodohiia otsinky ta mekhanizmy zabezpechennia), [monohrafiia], Kyiv, Ukraine.

4. Yakovlieva, O. V. (2014), "Investytsijna skladova ekonomichnoi bezpeky derzhavy", Zbirnyk naukovykh prats' Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii [Proceedings of the International scientific-practical Internet-conference], Kharkov, Ukraine (Accessed 21 February 2014).

5. Moskal', I.I. (2013), "Ryzyky i zahrozy finansovij bezpetsi derzhavy v investytsijnij sferi", Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu "Ostroz'ka akademiia", no.23, pp.78-82.

6. Yermak, O.O. (2012), "Suchasni metody doslidzhennia investytsijnoi bezpeky derzhavy", Zbirnyk naukovykh prats' Natsional'noho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy [Proceedings of the National University of state tax service of Ukraine], no.1, pp.136-142.

7. Krupka, M.I. (2001), "Finansovo-kredytnyj mekhanizm innovatsijnoho rozvytku ekonomiky Ukrainy" [Financial and credit mechanism of innovative development of economy of Ukraine], Vyd. tsentr LNU imeni Ivana Franka, L'viv, Ukraine.

8. Hubenko, I.V. (2012), "Monetarna obumovlenist' investytsijnoi skladovoi ekonomichnoi bezpeky natsional'noi ekonomiky" [Monetary conditionality investment component of the economic security of the national economy], no. 5, pp.75—80.

9. Vlasiuk, O.S. (2008), "Teoriia i praktyka ekonomichnoi bezpeky v systemi nauky pro ekonomiku", Nats. in-t probl. mizhnar. bezpeky pry Radi nats. bezpeky i oborony Ukrainy, Kyiv, Ukraine, p. 48.

10. Kyrylenko, V.I. (2005), "Investytsijna skladova ekonomichnoi bezpeky" [The investment component of economic security], Kyiv, Ukraine, p. 232.

11. Danyliuk, H.I. (2011), "Investytsijna skladova ekonomichnoi bezpeky", available at: http://www.rusnauka.com/18_DSN_2011/Economics/4_88313.doc.htm

12. Sunduk, A. (2004), "Bankivs'ke kredytuvannia iak chynnyk harantuvannia investytsijnoi bezpeky rehioniv Ukrainy", Visnyk Natsional'noho banku Ukrainy, vol. 1, pp. 24—26.

13. Mescheriakov, A. A. and Novikova, L. F. (2013), "Investytsijna bezpeka derzhavy" [Investment security of the state], Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy, Ser.: Ekonomika, vol. 2, pp. 23—29.

14. Makukh, A. and Rusnak, L. "Investytsijna bezpeka Ukrainy v systemi svitovoi ekonomichnoi bezpeky", available at: <http://intkonf.org/makuh-aruskak-l-investytsijna-bezpeka-ukrayini-v-sistemi-svitovoyi-ekonomichnoyi-bezpek>.
15. Vysots'ka, I. B. and Moravets'ka, N.V. (2013), "Problemy ta shliakhy zabezpechennia investytsijnoi bezpeky derzhavy", *Naukovyj visnyk L'vivs'koho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav, serii ekonomichna*, no. 2, pp. 11—17.
16. Shevchenko, L.S. Hrytsenko, O.A. and Makukha, S.M. (2009), "Ekonomichna bezpeka derzhavy: sutnist' ta napriamy formuvannia: monohrafiia", *Kharkov, Ukraine*, p. 312.
17. Nedashkivs'kyj, M.M. and Podhorna, K. Yu. (2012), "Investytsijna bezpeka Ukrainy v suchasnykh umovakh" [Investment security of Ukraine in modern conditions], *Zbirnyk naukovykh prats' Natsional'noho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, no.1, pp. 274—280.
18. Ostapchuk, D.O. (2012), "Synerhetychnyj pidkhid do doslidzhennia investytsijnoi bezpeky Ukrainy" [A synergistic approach to the study of investment security of Ukraine], vol. 5, pp. 217—222.
19. Moshens'kyj, S.Z. (2008), "Fondovyj rynek ta instytutysijne investuvannia v Ukraini: vplyv na investytsijnu bezpeku derzhavy" [The stock market and institutional investment in Ukraine: impact on the investment security of the state], *ZhDTU, Zhytomyr, Ukraine*, p. 432.
20. Yurkevych, O. M. (2012), "Otsinka rivnia investytsijnoi bezpeky v Ukraini" [Assessment of the level of investment security in Ukraine], *Mizhnarodna ekonomichna polityka: nauk. zhurnal, M-vo osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy, DVNZ "Kyivs'kyj nats. ekon. un-t im. V. Het'mana"*, Spets. vyp.: u 2 ch., pp. 402—407.
21. Luk'ianenko, D.H. Hubs'kyj, B.V. and Mozghovij, O.M. (2003), "Mizhnarodna investytsijna diial'nist'" [International investment activity], *Kyiv, Ukraine*, p. 387.
22. Makarova, M.V. and Bilous'ko, T.M. (2011), "Otsiniuvannia ekonomichnoi bezpeky investytsijnykh proektiv z informatyzatsii pidpriemstva" [Assessment of the economic security of the investment projects of Informatization of enterprise], *Upravlinnia proektamy ta rozvytok vyrobnytstva: Zb.nauk.pr., vyd-vo SNU im. V.Dalia.*, vol. 1 (37), *Luhans'k, Ukraine*, pp. 160—168.
23. Vasyl'tsiv, T. H. (2008), "Ekonomichna bezpeka pidpriemnytstva Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmy zmitsnennia" [The economic security of the enterprise: strategy and strengthening mechanisms], *L'viv, Ukraine*, p. 386.
24. Volos, O.R. (2014), "Investytsijna bezpeka Ukrainy: zahrozy ta napriamy" [Investment security of Ukraine: threats and trends], *Naukovyj visnyk L'vivs'koho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav, serii ekonomichna*, no. 1, pp. 29—38.
25. Hordiienko, V.P. (2012), "Investytsijna bezpeka iak faktor rozvytku investytsijnogo potentsialu rehionu" [Investment security as a factor in the development of the investment potential of the region], vol. 15, pp. 7—9.
26. Poberezhna, N.M. (2013), "Investytsijna skladova ekonomichnoi bezpeky" [The investment component of economic security], *Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu "KhPI"*, vol. 67 (1040), pp. 179—185.
27. Anisimova, O.M. and Kartecheva, O.S. (2012), "Investytsijna bezpeka pidpriemstva v konteksti ekonomichnoi bezpeky: sutnist', zmist, otsinka i systema upravlinnia" [Investment enterprise security in the context of economic security: the nature, content, assessment and management system], vol.1, no. 2, pp. 293—297.
28. Karaieva, N.V. and Mezhevych, A.O. (2009), "Teoretyko-metodolohichni osnovy doslidzhennia investytsijnoi bezpeky v systemi antykrizovoho upravlinnia", available at: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/Karaeva_109.htm
29. Lahovs'ka, O.A. and Berliak, H.V. (2013), "Sutnist' investytsijnoi bezpeky pidpriemstva ta ii mistse u systemi ekonomichnoi bezpeky" [Theoretical and methodological foundations of research investment security in the system of crisis management], *Visnyk Zhytomyrs'koho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu, Ekonomichni nauky*, vol. 4, pp. 74—81.
30. Yur'ieva, I.A. (2013), "Mekhanizm investytsijnoho zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva" [The investment mechanism of maintenance of economic safety of the enterprise], *Visnyk NTU "KhPI"*, vol. 67 (1040), *Kharkov, Ukraine*, pp. 186—189.
31. Datsij, N.V. (2010), "Mekhanizm realizatsii investytsijnoi bezpeky iak systemy vzaiemodii z inshymy iavyschamy ta protsesamy" [The mechanism of realization of the investment security as a system of interaction with other phenomena and processes], vol. 10, pp. 3—5.
32. Sukhorukova, A.I. (2005), "Investuvannia ukrains'koi ekonomiky" [The investments in Ukrainian economy], *Natsional'nyj instytut problem mizhnarodnoi bezpeky, Kyiv, Ukraine*, p. 440.
33. Sukhorukov, A.I. (2002), "Problemy innovatsijnoi bezpeky Ukrainy" [Problems of investment security of Ukraine], vol. 2, pp. 75—81.
34. Kyrychenko, O.A. Denysenko, M.P. and Sidak, V.S. (2010), "Ekonomichna bezpeka sub'ektiv hospodars'koi diial'nosti v umovakh hlobal'noi finansovoi kryzy" [Economic security economic entities in the context of the global financial crisis], *Kyiv, Ukraine*, p. 412.
35. Nepochatenko, V.O. (2014), "Rynkova vartist' biznesu, iak faktor zabezpechennia investytsijnoi bezpeky pidpriemstv kharchovoi promyslovosti" [The market value of the business as a factor of ensuring investment security of the food industry], *Zbirnyk naukovykh prats' Umans'koho natsional'noho universytetu sadivnytstva*, no. 84, pp. 162—172.
36. Vysots'ka, I. B. and Moravets'ka, N.V. (2013), "Problemy ta shliakhy zabezpechennia investytsijnoi bezpeky derzhavy" [Problems and ways of ensuring investment security of the state], *Naukovyj visnyk L'vivs'koho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav, serii ekonomichna*, no. 2, pp. 11—17.

Стаття надійшла до редакції 13.01.2015 р.